

ผลการใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดตรัง

ขวัญตา บุญวาศ*
เบญจวรรณ ช่วยแก้ว**
โสภิต สุวรรณเวลา**
จันทร์เพ็ญ เลิศวันวัฒนา***

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดตรัง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 60 คน แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน จัดเข้ากลุ่มด้วยวิธีเลือกแบบสุ่ม โดยการจับคู่ตามเพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา ผลการตรวจฟันของปีที่ผ่านมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) สื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันฟันผุ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มี 3 หัวข้อย่อยคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคฟันผุ, การรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคฟันผุและความคาดหวังในผลดีของการป้องกันโรคฟันผุ, การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีค่าความเที่ยงตามสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ .82 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ unpaired t-test และ dependent t- test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันฟันผุสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value} < .05$)
2. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคฟันผุ การรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ ความคาดหวังในผลดีของการป้องกันโรคฟันผุ การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุสูงกว่าการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value} < .05$)

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์, พฤติกรรมการป้องกันฟันผุ, นักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

*ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

**อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

***อาจารย์ภาควิชาการศึกษาทั่วไป วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

Effects of a Health Education Video on Dental Caries Preventive Behaviors among School Children Grade 4-6 in Trang Province

Kwanta Boonvas*

Benjawan Chuaykaew**

Sopit Suwanvela**

Janpen Lertwanawatana***

ABSTRACT

This quasi-experimental research aimed to study using a health education video on dental caries preventive behaviors among school children grade 4-6 in Trang province. Sample was 60 students that were randomly assigned in 2 groups (30 students / group), it is to say an experimental group and a control group, by matching their age, gender, level of education, and result of dental examination in the past year. The research instruments were: 1) the health education video about dental caries preventive behaviors, 2) a questionnaire used for measuring the dental caries preventive behaviors which was including 3 parts: knowledge, perceived self-efficacy with outcome expectancy, and practice to prevent dental caries. Content validity of the research instruments was confirmed by a panel of three experts. Reliability of the questionnaire was tested using Cronbach's alpha coefficient yielding a value of 0.82. Data were analyzed using percentage, standard deviation, and unpaired t-test

The results showed as follows

1. After the trial, the experimental group had mean score of the dental caries preventive behaviors significantly higher than the control group ($p < .05$).
2. After the trial, the experimental group had mean score of the dental caries preventive behaviors in term of knowledge, perceived self-efficacy, outcome expectancy, and practices to prevent dental caries significantly higher than before the trial ($p < .05$).

Key words: Health education video, Dental caries preventive behavior, School children grade 4-6

*Director, Boromarajonani College of Nursing Trang

**RN., Senior Professional level, Department of Pediatrics and Adolescent Nursing, Boromarajonani College of Nursing, Trang

***RN., Senior Professional level, Department of General Education, Boromarajonani College of Nursing, Trang

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาทันตสุขภาพเป็นปัญหาสาธารณสุขที่เรื้อรัง ปรากฏอยู่ในทุกกลุ่มอายุของประชากรทั่วโลก โดยเฉพาะโรคฟันผุซึ่งมีอัตราการเกิดโรคค่อนข้างสูง แม้ว่าโรคฟันผุจะไม่ใช่โรคร้ายแรงที่ต้องรักษาอย่างเร่งด่วน หรือเป็นอันตรายต่อชีวิตในทันที แต่ก็ก่อให้เกิดความเจ็บปวดทุกข์ทรมานอันเนื่องมาจากการเสียวฟัน ปวดฟัน ซึ่งเป็นภัยมืดที่คุกคามและบั่นทอนสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ สำหรับประชาชนในทุกกลุ่มอายุ (วารุณี โสวรรณรัตน์, 2550)

กรมอนามัยเปิดเผยผลสำรวจสุขภาพช่องปาก ในปี 2555 พบว่า เด็กไทยเฉลี่ยร้อยละ 50 เป็นโรคฟันผุ สำหรับเด็กในภาคใต้พบโรคฟันผุเฉลี่ยร้อยละ 60 ซึ่งใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส โดยจังหวัดปัตตานี พบโรคฟันผุในเด็กร้อยละ 70 และนราธิวาส พบโรคฟันผุในเด็กร้อยละ 80 ปัญหาฟันผุในเด็กสาเหตุหลักๆเกิดจากพฤติกรรมการบริโภค เด็กจะนิยมกินอาหารหรือขนมที่หาซื้อได้ง่าย เช่น น้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบ นอกจากจะทำให้เกิดปัญหาฟันผุยังก่อให้เกิดความเจ็บป่วย การติดเชื้อ และสร้างปัญหาการเคี้ยวอาหาร ซึ่งมีผลต่อน้ำหนัก การเจริญเติบโต และบุคลิกภาพของเด็ก ที่สำคัญคือ กระทบต่อการเรียนทำให้เด็กหยุดเรียนถึงปีละ 400,000 คน และปัญหาฟันผุ ซึ่งนำไปสู่การเสียวฟันในวัยเด็ก ยังอาจสะสมกลายเป็นการสูญเสียฟันทั้งปากในวัยสูงอายุตามมา (กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย, 2556)

นายแพทย์วิฑูรย์ เหลืองดิลก นายแพทย์สาธารณสุขประจำจังหวัดตรัง กล่าวว่าเด็กฟันผุถือเป็นปัญหาหลักของจังหวัดตรัง เพราะจากการสำรวจ ในปี 2556 พบว่าเด็กในจังหวัดตรังมีฟันผุสูงถึงร้อยละ 53.5 ส่วนเด็กอายุ 12 ปี พบฟันแท้ผุร้อยละ 45.1 ดังนั้นงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง จึงได้ร่วมกับโรงพยาบาลทุกแห่ง และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมโครงการนมฟลูออไรด์

ป้องกันฟันผุของกรมอนามัยเพื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากและฟันให้กับเด็กวัยเรียนจังหวัดตรัง

พฤติกรรมในการป้องกันฟันผุเป็นวิธีการป้องกันที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ง่ายไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยเรียนหรือวัยผู้ใหญ่ได้แก่การแปรงฟันเพื่อขจัดคาบจุลินทรีย์อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง โดยใช้ยาสีฟันฟลูออไรด์, การใช้อุปกรณ์อื่นๆ ช่วยขจัดคราบจุลินทรีย์บริเวณที่แปรงฟันได้ไม่ดีพอ เช่น ไหมขัดฟันหรือไหมจิ้มฟันบริเวณซอกฟัน และการพบทันตแพทย์เพื่อตรวจและรักษาสุขภาพในช่องปาก รับคำแนะนำต่างๆ ทำการเคลือบหลุมและร่องฟันหรือให้ฟลูออไรด์เข้มข้นในเด็ก การปฏิบัติการป้องกันโรคฟันผุเพิ่มเติมสำหรับผู้ที่ไม่มีฟันหน้าล่างหรือ 2 ใน 3 ของกรณีต่อไปนี้มีฟันผุเป็นรูตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป มีฟันผุบริเวณที่ไม่ใช่หลุมและร่องฟัน ตั้งแต่ 1 แห่งขึ้นไป ลักษณะที่ผุเป็นรูผุชัดเจน พบทันตแพทย์เพื่อเอาส่วนที่ผุออกให้มากที่สุด ทุกซี่ รักษาโดยการอุดฟันชั่วคราว (Caries control) เพื่อควบคุมโรค และนัดมาทำการรักษาต่อในแต่ละซี่ ถ้าลักษณะที่ผุเป็นสีขาว ผุบนฟัน (White spot) พบทันตแพทย์เพื่อทาฟลูออไรด์เฉพาะที่และอมบ้วนปากด้วย Sodium fluoride 0.005% วันละ 1 ครั้ง แนะนำการปรับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อลดระดับความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุพบทันตแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพช่องปากทุก 3-4 เดือน บางครั้งมีการอักเสบ บวม และฟันโยก รักษาคลองรากฟัน หรือถอนฟัน แล้วใส่ฟันปลอมแทน ในกรณีน้ำลายน้อยหรือเหนียวกว่าปกติ กรณีที่ถูกจัดว่ามีความเสี่ยงสูงจากการที่น้ำลายน้อยหรือเหนียวกว่าปกติและมีประวัติได้รับยาบางประเภท ปกติจะหายเองเมื่อหยุดยาพบทันตแพทย์เพื่อทาฟลูออไรด์เฉพาะที่ทุก 3-4 เดือน และหลีกเลี่ยงฟลูออไรด์ที่มีฤทธิ์เป็นกรด แนะนำการปรับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อลดระดับความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุ พบทันตแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพช่องปากทุก 3-4 เดือน จิบน้ำบ่อยครั้งเพื่อให้ปากชุ่มชื้นเคี้ยวหมากฝรั่งที่มีน้ำตาลประเภท xylitol,

sobital ซึ่งเป็นน้ำตาลที่ไม่ ก่อให้เกิดโรคฟันผุ เพื่อกระตุ้นการหลั่งของน้ำลาย บ้วนปากด้วย Sodium fluoride 0.05% วันละ 1 ครั้ง (กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย, 2556)

Orem (1995) อธิบายไว้ว่า การดูแลตนเอง เป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่บุคคลริเริ่มการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองในการดำรงไว้ซึ่งชีวิต สุขภาพและความเป็นอยู่อันดี ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเรมใช้พื้นฐานความเชื่อที่ว่า บุคคลเป็นผู้รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง, บุคคลเป็นผู้ที่มีความสามารถและเต็มใจที่จะดูแลตนเองหรือผู้ที่อยู่ในความปกครองของตนเอง, การดูแลตนเองเป็นสิ่งสำคัญและเป็นความจำเป็นในชีวิตของบุคคล เพื่อดำรงรักษาสุขภาพชีวิตการพัฒนากาย และความจำเป็นปกติสุขของชีวิต (wellbeing), การดูแลตนเองเป็นกิจกรรมที่เรียนรู้และจดจำไว้ได้จากสังคม สิ่งแวดล้อมและการติดต่อสื่อสารที่ซ้ำกันและกัน, การศึกษาและวัฒนธรรมอิทธิพลต่อบุคคล, การดูแลตนเองหรือการดูแลผู้อื่นอยู่ในความปกครองหรือผู้อื่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและควรแก่การยกย่องส่งเสริม, ผู้ป่วยคนชรา คนพิการ หรือทารกต้องได้รับการช่วยเหลือดูแลจากบุคคลอื่นเพื่อสามารถที่จะกลับมารับผิดชอบดูแลตนเองได้ตามความสามารถที่มีอยู่ขณะนั้น การที่เด็กวัยเรียนตอนปลายหรือนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจะมีพฤติกรรมป้องกันการฟันผุได้อย่างถูกต้องนั้น จะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องการป้องกันโรคฟันผุ โดยได้รับข้อมูลหรือคำแนะนำจากบุคลากรทางสุขภาพเพื่อช่วยให้เด็กวัยเรียนตอนปลายมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง (Potter, 2005) การให้ข้อมูลแก่เด็กวัยเรียนมีหลายวิธีต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสมเนื่องจากการให้ข้อมูลมีหลายวิธี ได้แก่ การอธิบาย บรรยาย สาธิต จัดนิทรรศการและการใช้สื่อการสอน (วีไลรัตน์ แสงศรี, 2548) ปัจจุบันสื่อการสอนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลต่างๆ ซึ่งการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่มี

อิทธิพลต่อผู้เรียนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเด็กวัยเรียน เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์มีการทำงานหลายๆ อย่าง เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่ให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับของจริง จึงสามารถสร้างความสนใจช่วยให้เด็กวัยเรียนเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ในเนื้อหาได้ดี จึงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น อีกทั้งสามารถแสดงให้เห็นขั้นตอนความสัมพันธ์ของสิ่งที่ต้องการนำเสนอได้อย่างละเอียดและต่อเนื่องจึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้สูง (กันตพร ยอดไชย, 2550)

นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง อยากร่วมมือ อยากทราบเหตุผล มีความสนใจยาวนานขึ้น พยายามทำงานจนสำเร็จ อยากฝึกทักษะให้มีความชำนาญ วัยนี้เป็นวัยที่มีการสร้างนิสัยในเรื่องการทำงาน ฉะนั้นการส่งเสริมให้มีพฤติกรรมป้องกันฟันผุจึงเป็นสิ่งที่พยาบาลสามารถดูแลให้เกิดพฤติกรรมป้องกันฟันผุ ร่วมกับการชมสื่อวีดิทัศน์ซึ่งเป็นการใช้เครื่องมือที่ประกอบด้วยภาพและเสียงพร้อมกันสามารถฉายดูได้ทันที

ดังนั้น สิ่งที่กำลังมาข้างต้นผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการป้องกันฟันผุในเด็ก จึงได้ศึกษาผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อพฤติกรรมป้องกันการฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดตรัง ที่เน้นให้นักเรียนสามารถนำประโยชน์จากการชมสื่อวีดิทัศน์ไปใช้ในการปฏิบัติเพื่อป้องกันฟันผุได้

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดตรังหลังได้รับชมสื่อวีดิทัศน์มีพฤติกรรมป้องกันการฟันผุสูงกว่าก่อนการได้รับชมสื่อวีดิทัศน์

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดตรังที่ได้รับชมสื่อวีดิทัศน์มีพฤติกรรมป้องกันการฟันผุสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดตรังที่ได้รับการดูแลตามปกติ

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดการดูแลตนเองของโอเรม
ปี ค.ศ. 1995 เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา สรุป
เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้คือ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกัน
ฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัด
ตรัง ก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกัน
ฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ใน
จังหวัดตรังระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้สื่อวีดิทัศน์กับ
กลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ

การใช้สื่อวีดิทัศน์

1. การประเมินและตัดสินใจ

- โดยผู้วิจัย คุุผลการตรวจสอบสุขภาพฟันในปีที่
ผ่านมาพร้อมแจ้งแนวทางการป้องกันโรคฟันผุ
ให้กลุ่มตัวอย่างทราบเพื่อตัดสินใจที่จะกระทำ
พฤติกรรมป้องกันฟันผุ

2. การกระทำ

- โดยการชมสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ
ความรู้เรื่องโรคฟันผุ, ผลเสียของโรคฟันผุและการ
ปฏิบัติตนเพื่อป้องกันฟันผุ

- การฝึกทักษะ การแปรงฟันอย่างถูกวิธี

- การส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจจากผู้วิจัย

3. การประเมินผลของการกระทำ

- โดยผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกกิจกรรมการ
แปรงฟันทุกวันในสมุดบันทึกที่ผู้วิจัยมอบให้พร้อม
ชมเชยในกลุ่มทดลองที่บันทึกกิจกรรมการแปรงฟัน
ได้ถูกต้อง

พฤติกรรม
การป้องกันฟันผุ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยมีรูปแบบการวิจัยแบบ Pretest – Posttest TWO – Group Design

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2557 ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดตรัง โดยจับสลากเลือกอำเภอในจังหวัดตรังจาก 10 อำเภอ ได้ 1 อำเภอ คือ อำเภอปะเหลียน และคัดเลือกโรงเรียนที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างให้การสุ่มอย่างง่าย โดยโรงเรียนที่จับสลากได้ คือ โรงเรียนบ้านยวนโปี๊ะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และคัดเลือกกลุ่มทดลองตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการจับคู่ (Match-paired) ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการตรวจสุขภาพฟันในปีที่ผ่านมา จัดเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. สื่อวีดิทัศน์ เรื่องการแปรงฟันที่ถูกวิธีการปฏิบัติในการป้องกันโรคฟันผุ ผลดีในการดูแลสุขภาพช่องปากโดยระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์นาน 1 ชั่วโมง ซึ่งใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ โดยสัปดาห์ที่ 1-4 เป็นการชมสื่อวีดิทัศน์ และสัปดาห์ที่ 5 และ 6 เป็นการติดตามนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการแปรงฟันและบันทึกสุขภาพในช่องปาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เช่น อายุ เพศ ของนักเรียน อาชีพของบิดา มารดา รายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จำนวนครั้งที่แปรงฟันในแต่ละวัน นักเรียนใช้เงินซื้อขนม

ต่อวัน นักเรียนได้รับเงินต่อวัน และ การได้รับข้อมูลข่าวสารอื่นๆ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรม การป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 47 ข้อ แบ่งเป็น 3 หัวข้อย่อยคือ

(1) ด้านความรู้เรื่องการป้องกันโรคฟันผุ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 10 ข้อคำถาม ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 ตัวเลือก คำตอบที่ถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

(2) การรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันฟันผุและความคาดหวังในผลดีของการป้องกันโรคฟันผุ จำนวน 17 ข้อเป็นแบบ Likert scale 3 ระดับ คือเห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย

(3) การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการป้องกันฟันผุ จำนวน 20 ข้อ ถ้าปฏิบัติเป็นประจำทุกวันได้ 3 คะแนน ปฏิบัติเป็นบางวันได้ 2 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติเลยได้ 1 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรง (Validity) โดยผู้วิจัยนำสื่อวีดิทัศน์และแบบสอบถามพฤติกรรม การป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบ โดยมีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00

2. การหาความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพฤติกรรม การป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 บ้านนาตาล่วง จำนวน 30 คน และหาค่าประสิทธิภาพของครอนบาคได้มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการต่อไปนี้

1. ทำหนังสือจากวิทยาลัยพยาบาลบรม

ราชชนนี ตรัง ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยวนปิยะ
อำเภอปะเหลียน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยพบครูประจำชั้นของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาตอนปลาย เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์
การวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่ผู้วิจัยจะได้รับและ
ขออนุญาตครูประจำชั้นพบผู้ปกครองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลายในวันที่มีการประชุม
ผู้ปกครอง

3. ผู้วิจัยพบผู้ปกครองของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาตอนปลายเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์การ
วิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่ผู้วิจัยจะได้รับรวมทั้งขอ
อนุญาตผู้ปกครองในการให้นักเรียนเข้าร่วมงานวิจัย
โดยมีแบบฟอร์มการให้คำยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
และนัดส่งที่ครูประจำชั้นในวันถัดไป

4. เมื่อผู้วิจัยได้แบบฟอร์มการให้คำยินยอม
เข้าร่วมการวิจัยจากผู้ปกครอง ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรม
การวิจัยเองทั้งหมดดังนี้

4.1 กลุ่มทดลองจะได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์
4 สัปดาห์ และประเมินผลในสัปดาห์ที่ 6 โดยกลุ่ม
ทดลองจะตอบแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังฟัน
ฟันในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนการ
ได้รับชมสื่อวีดิทัศน์

สัปดาห์ที่ 1 ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง
30 นาที มี 4 กิจกรรม คือกิจกรรมที่ 1 การสร้าง
สัมพันธภาพกับนักเรียนใช้เวลาประมาณ 5 นาที,
กิจกรรมที่ 2 การให้ข้อมูลโดยการชมสื่อวีดิทัศน์ใช้
เวลา 1 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรค
ฟันผุ ผลเสียของโรคฟันผุและการปฏิบัติตนเพื่อ
ป้องกันโรคฟันผุ, กิจกรรมที่ 3 การฝึกทักษะการ
แปรงฟันอย่างถูกวิธี ใช้เวลา 15 นาที และกิจกรรมที่ 4
การส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจ ใช้เวลา 10 นาที
จากนั้นให้นักเรียนบันทึกกิจกรรมการแปรงฟัน เช่น
แปรงฟันวันละกี่ครั้ง เวลาใดบ้างในสมุดบันทึกที่
ผู้วิจัยมอบให้

สัปดาห์ที่ 2 ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 25

นาที มี 3 กิจกรรม คือกิจกรรมที่ 1 การให้ข้อมูลโดย
การชมสื่อวีดิทัศน์ใช้เวลา 1 ชั่วโมง, กิจกรรมที่ 2 การ
ฝึกทักษะการแปรงฟันอย่างถูกวิธี ใช้เวลา 15 นาที
และกิจกรรมที่ 3 การส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจ
ใช้เวลา 10 นาที

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง
25 นาที และปฏิบัติกิจกรรมเหมือนสัปดาห์ที่ 2

สัปดาห์ที่ 5 ใช้ระยะเวลา 30 นาที โดย
ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองส่งสมุดบันทึกกิจกรรมการ
แปรงฟัน

สัปดาห์ที่ 6 ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง
โดยบอกยุติกิจกรรมการทดลองแก่กลุ่มทดลอง
ส่งสมุดบันทึกกิจกรรมการแปรงฟันคืนกลับให้
กลุ่มทดลองพร้อมชมเชยในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่
ที่บันทึกกิจกรรมการแปรงฟันได้ถูกต้อง และให้กลุ่ม
ทดลองทำแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังฟันฟัน
ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายหลังการได้รับ
ชมสื่อวีดิทัศน์

4.2 กลุ่มควบคุม ไม่มีการชมสื่อวีดิทัศน์
มีการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันตาม
ปกติจากนั้นมีการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมกำบัง
ฟันฟันในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
ในสัปดาห์ที่ 6 พร้อมกลุ่มทดลอง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล คำนึง
ถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยและให้การพิทักษ์สิทธิ
กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเรื่องผลของ
การใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อพฤติกรรมกำบังฟันฟันใน
นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดตรัง
โดยได้มีการขอความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย
จากผู้ปกครองก่อนการทดลอง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้
เข้าพบกลุ่มตัวอย่างและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการ
วิจัย วิธีการเก็บข้อมูล และประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่าง
จะได้รับจากการทดลอง พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิของ
กลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมชมสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งกลุ่ม

ตัวอย่างนั้นสามารถยุติการเข้าร่วมชมสื่อวีดิทัศน์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลต่อผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างจะไม่สูญเสียผลประโยชน์ใดๆทั้งสิ้นและข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับไม่นำมาเปิดเผยชื่อและจะนำผลประเมินที่ได้สรุปออกมาเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลองในด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคฟันผุ ด้านการรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ ด้านการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ ด้วยสถิติ Paired t-test

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในเรื่องพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคฟันผุ ด้านการรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ ด้านการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ ด้วยสถิติ Unpaired t-test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดตรัง ได้ดังนี้ เพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็น

เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80 อายุ พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีอายุ 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ คิดเป็นร้อยละ 70 และร้อยละ 73.3 ในด้านอาชีพของผู้ปกครองพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 46.7 ระดับการศึกษาของผู้ปกครองพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.7 และ 43.3 ความถี่ในการแปรงฟัน พบว่ากลุ่มทดลองแปรงฟันเฉลี่ยวันละ 2.5 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55 กลุ่มควบคุมแปรงฟันเฉลี่ยวันละ 2.17 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 ความชอบของการรับประทานอาหารรสหวาน พบว่า กลุ่มทดลองส่วนใหญ่ชอบอาหารรสหวานปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 66.7 ส่วนกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่ชอบรสหวานปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.3 การแปรงฟันหลังรับประทานอาหารรสหวานพบว่า กลุ่มทดลองส่วนใหญ่แปรงฟันบางครั้งหลังรับประทานอาหารรสหวาน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ส่วนกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่แปรงฟันหลังรับประทานอาหารบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.3 แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันฟันผุ พบว่ากลุ่มทดลองส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันฟันผุจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 76.7 กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันฟันผุจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 53.3 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนและร้อยละ ได้แก่ เพศ อายุ ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ อาชีพ ผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความถี่ของการแปรงฟัน ความชอบของการรับประทาน อาหารรสหวาน การแปรงฟันหลังรับประทานอาหารรสหวาน แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกัน โรคฟันผุ (n=30)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=30)		กลุ่มควบคุม (n=30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	6	20	6	20
หญิง	24	80	24	80
อายุ				
11 ปี	16	53.3	16	53.3
12 ปี	14	46.7	14	46.7
พักอาศัยกับ				
พ่อและแม่	21	70	22	73.3
พ่อหรือแม่	5	16.7	3	10
ญาติ	0	0	4	13.3
อื่นๆ	4	13.3	1	3.3
อาชีพผู้ปกครอง				
รับจ้าง	14	46.7	14	46.7
ค้าขาย	4	13.3	3	10
รับราชการ	1	3.3	7	23.3
เกษตรกรกรรม	11	36.7	5	16.7
อื่นๆ	0	0	1	3.3
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	3.3	0	0
จบชั้นประถมศึกษา	8	26.7	9	30
จบชั้นมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	20	66.7	13	43.3
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	0	0	8	26.7
อนุปริญญา	1	3.3	0	0
ความถี่ในการแปรงฟันต่อวัน				
1 ครั้ง	0	0	0	0
2 ครั้ง	12	40	11	36.7
3 ครั้ง	17	56.7	19	63.3
มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	1	3.3	0	0

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=30)		กลุ่มควบคุม (n=30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความชอบของการรับประทาน				
อาหารรสหวาน				
น้อย	10	33.3	14	46.7
ปานกลาง	20	66.7	16	53.3
การแปรงฟันหลังรับประทาน				
อาหารรสหวาน				
ไม่แปรง	2	6.7	2	6.7
บางครั้ง	20	66.7	19	63.3
ทุกครั้ง	8	26.7	9	30
แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ				
การป้องกันฟันผุ				
โทรทัศน์	23	76.7	16	53.3
วิทยุ	1	3.3	5	16.7
หนังสือพิมพ์	3	10.1	4	13.3
โปสเตอร์	1	3.3	2	6.7
แผ่นพับ	1	3.3	0	0
อื่นๆ	1	3.3	3	10

2. พฤติกรรมการป้องกันฟันผุในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดตรัง ก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์พบว่า พฤติกรรมการป้องกันฟันผุด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคฟันผุในกลุ่มทดลองก่อนได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.5 หลังได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.5

ด้านการรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ ในกลุ่มทดลองก่อนได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.3 หลังได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.6

ด้านการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ กลุ่มทดลองก่อนได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์เท่ากับ 2.3 หลังได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.4 และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้ Unpaired t-test พบว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดตรัง ระหว่างก่อน และหลังการทดลองของกลุ่มที่ได้รับชมสื่อวีดิทัศน์

คะแนนพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		Unpaired	Sig
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	t-test	
1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคฟันผุ	5.51	96.5	1.4	-3.82	.001	
2. ด้านการรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ	2.30	22.6	0.22	-7.80	.000	
3. ด้านการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฟันผุ	2.30	262.4	0.3	-3.50	.001	

*P < .05

3. พฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดตรัง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้สื่อวีดิทัศน์กับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ พบว่าหลังการทดลองค่าเฉลี่ย พฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดตรัง ในกลุ่มที่ได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดตรัง หลังการทดลองของกลุ่มที่ได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์กับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ โดยใช้สถิติ t-test (Independent t-test)

พฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย	n	$\bar{X}$	SD	t-test	Sig
กลุ่มทดลอง	30	2.38	0.50	-2.00	.001
กลุ่มควบคุม	30	2.19	0.3		

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องผลการใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายใน จังหวัดตรัง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดตรัง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ

งานวิจัยของชิงชัย บัวทอง (2558) ที่ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองเหียน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรม การป้องกันโรคฟันผุในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากประกอบด้วยหลายกิจกรรม แต่กิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากเด็กนักเรียน

มากที่สุดคือการให้นักเรียนชมสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการป้องกันโรคฟันผุ และยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สื่อวีดิทัศน์แล้วส่งผลต่อความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคอื่นๆที่ดีขึ้นเช่นงานวิจัยของสุริยฉัตร นวลประสิทธิ์ (2553) ศึกษาผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองต่อความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคต่อกระดูกและญาติผู้ดูแล พบว่าความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคต่อกระดูกและญาติผู้ดูแลหลังการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมาก ความรู้และความสามารถของผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลก่อนและหลังการสอนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของณัฐนันท์ เกตุภาค (2554) ศึกษาผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล พบว่าหลังได้รับข้อมูลผ่านสื่อวีดิทัศน์ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจาก 18.28 คะแนนเป็น 25.32 คะแนนซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายให้ความสนใจสื่อวีดิทัศน์นั้น ทำให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างจริงเป็นการกระตุ้นให้เกิดความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมในการป้องกันฟันผุได้อย่างเหมาะสม

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมในการป้องกันฟันผุในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดตรัง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้สื่อวีดิทัศน์กับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติพบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุในกลุ่มที่ได้รับการชมสื่อวีดิทัศน์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของชิงชัย บัวทอง (2558) ที่ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากต่อพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองเหียน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่พบว่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากประกอบด้วยหลายกิจกรรม แต่กิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากเด็กนักเรียนมากที่สุดคือการให้นักเรียนชมสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการป้องกันโรคฟันผุ และสอดคล้องกับอำภา ทาเวียง (2552) ศึกษาเรื่องผลการใช้วีดิทัศน์ต่อการมีส่วนร่วมของมารดาเพื่อบรรเทาความปวดในทารกแรกเกิดที่ได้รับการแทงเข็มให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ ผลการศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของมารดาเพื่อบรรเทาปวดในทารกแรกเกิดที่ได้รับการแทงเข็มให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ($P = .001$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียน ประถมศึกษาตอนปลายหรือมารดาของทารกแรกเกิด เพราะสื่อวีดิทัศน์มีภาพเคลื่อนไหวและเสียงที่ให้ความรู้สึกใกล้เคียงของจริง สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีตามมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการเปิดสื่อวีดิทัศน์บ่อยๆ เช่น สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อให้เด็กวัยเรียนมีการดูแลทันตสุขภาพของตนเองได้ดียิ่งขึ้น
2. จากข้อมูลทั่วไปพบว่านักเรียนประถมศึกษาตอนปลายชอบรับประทานอาหารรสหวาน

ปานกลาง ซึ่งทางโรงเรียนควรมีการควบคุมการจัดอาหารกลางวันที่ไม่เน้นรสหวานให้แก่นักเรียน

3. มีการจัดประชุมหรือให้ความรู้แก่ผู้ปกครองของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันฟันผุเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างพฤติกรรมป้องกันฟันผุให้แก่บุตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในระยะยาวเพื่อ

ติดตามพฤติกรรมการป้องกันฟันผุในเด็กวัยเรียนทุก 3 เดือน

2. ควรดำเนินการทดลองกับชุมชนอื่น ที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นตลอดจนผลกระทบที่เกิดจากการทดลอง

3. ควรนำรูปแบบงานวิจัยอื่นๆ มาศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทันตสุขภาพของเด็กวัยเรียน

เอกสารอ้างอิง

กันตพร ยอดไชย. (2550). ผลการใช้สื่อวีดิทัศน์การโอเคะ เรื่องหลักการพยาบาลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ต่อความรู้ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารสงขลานครินทร์เวชสารปีที่ 25 ฉบับที่ 6: 531-536.

กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. (2556). รายงานผลการสำรวจสถานะทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2555 ประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กระทรวงสาธารณสุข, นนทบุรี.

ชิงชัย บัวทอง. (2558). ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากต่อพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบางเหี้ยน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่. วารสารการพัฒนารวมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่นปีที่ 3 ฉบับที่ 2 :293-306.

ณัฐนันท์ เกตุภาค. (2554). ผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล. วารสารพยาบาลสารปีที่ 38 ฉบับที่ 3 :98-111.

วารุณี ไสวรรณรัตน์. (2550). ประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์.

สุธัญญา นวลประสิทธิ์. (2553). ผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองต่อความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคต่อกระดูกและญาติผู้ดูแล. วารสารสภาการพยาบาลปีที่ 25 ฉบับที่ 2 :78-90.

อัมภา ทาเวียง. (2552). ผลการใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อการมีส่วนร่วมของมารดาเพื่อบรรเทาปวดในทารกแรกเกิดที่ได้รับการแทงเข็มให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Orem, D.E. (1995). Nursing: Concepts of practice (6 th ed) St. Louis, MO.C.V.Mosb.

Potter, W. J. (2005). Media Literacy. (3rd ed.). Sage Publications, Inc. United State of America.